

Objavljeno:

Perše, Brigita in Peter Kvaternik. 2004. *Duhovniki in redovnice v Cerkvu na Slovenskem. V: Dekanijski pastoralni dan 2004. Duhovništvo in redovništvo. Gradivo za dekanijske pastoralne svete, 78-101. Ljubljana: Družina.*

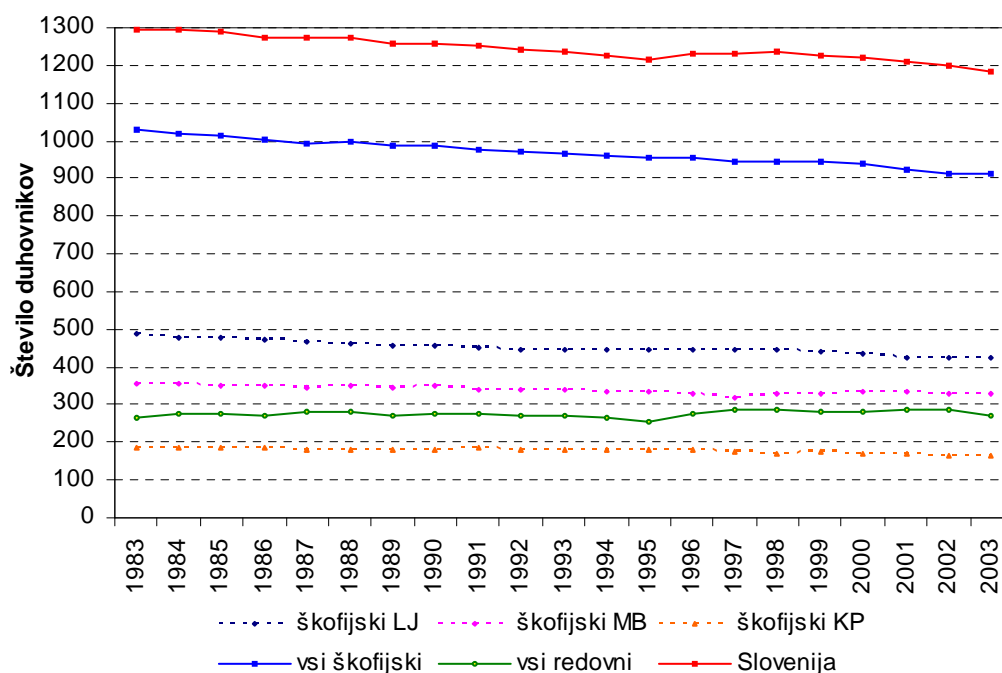
A. Duhovniki v Cerkvu na Slovenskem od 1983 do 2003¹

V pričujočem prispevku prikazujemo število slovenskih fantov, ki so v zadnjih enaindvajsetih letih sledili Božjemu klicu.

a. Število duhovnikov

Leta 2003 je bilo v Cerkvu na Slovenskem 1181 duhovnikov, od teh je bila skoraj četrtina redovnih (269). Ljubljanska in mariborska škofija sta imeli vsaka zase več škofijskih duhovnikov, kot je bilo vseh redovnih duhovnikov v Sloveniji (prim. Graf 1).

Graf 1: Število duhovnikov v Cerkvu na Slovenskem od 1983 do 2003

V zadnjih dvajsetih letih (1983-2003) se je število duhovnikov zmanjšalo za 114, kar pomeni, da je bilo v povprečju vsako leto skoraj 6 duhovnikov manj; leta 2003 je njihovo število prvič padlo pod 1200. Zmanjševalo se je le število škofijskih duhovnikov, medtem ko je število redovnih ostalo skoraj nespremenjeno – opazna je celo rahla tendenca navzgor (prim. Graf 1). Največji upad škofijskih duhovnikov sta zabeležili ljubljanska (13,5%) in koprška škofija (12,4%), mariborska pa polovico manjšega (7,6%).

¹ Analiza stanja duhovnikov v Cerkvu na Slovenskem temelji na naslednjih virih:

Letopis slovenskih škofij 1978, Nadškofijski ordinariat v Ljubljani, Ljubljana 1978, 271-281.

Letopis Cerkev na Slovenskem 1985, Nadškofijski ordinariat v Ljubljani, Ljubljana 1985, 292-294.

Letopis Cerkev na Slovenskem 2000. Stanje 1. januar 2000, Nadškofija Ljubljana, Ljubljana 2000.

Sporočila slovenskih škofij, 1983 – 2003.

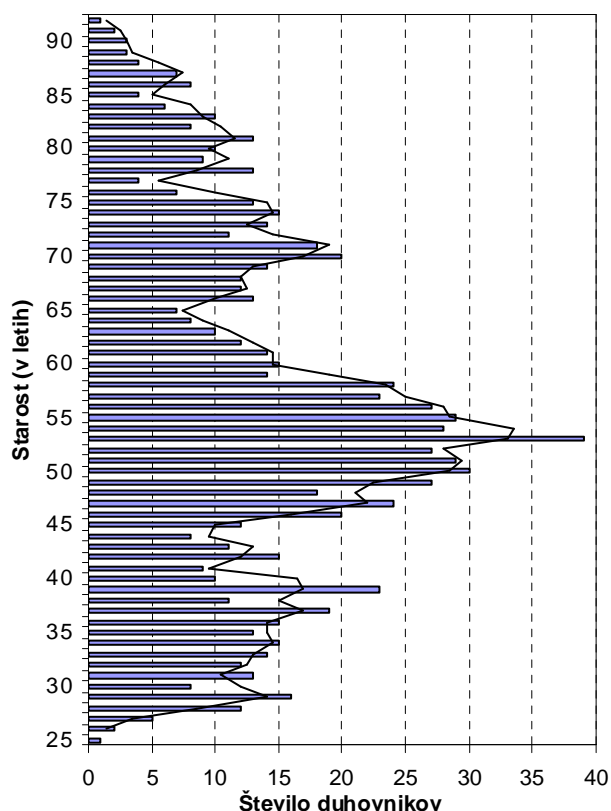
P. Kvaternik, *Brez časti, svobode in moči. Vpliv komunizma na pastoralno delovanje Cerkev v ljubljanski nadškofiji (1945-2000)*, Družina, Ljubljana 2003.

Ljubljanska nadškofija v zadnjih dvajsetih letih kljub 13,5% zmanjšanju števila škofijskih duhovnikov »primanjkljaja« dejansko ni občutila, saj je bil ta opazen pri starejših v tujini živečih škofijskih duhovnikov. Ljubljanska nadškofija je imela leta 1983 kar četrtno škofijskih duhovnikov v tujini (123).² Večina izmed njih je v tujino zbežala takoj po drugi svetovni vojni. Njihova starost je bila v obravnavanem obdobju visoka in prav zaradi tega tudi smrtnost.³ Zmanjšanje števila škofijskih duhovnikov je najbolj občutila koprška škofija (12,4%), saj se je zmanjšalo število škofijskih duhovnikov, živečih na njenem teritoriju.

b. Starostna struktura duhovnikov

Za lažje razumevanje trenutnega položaja duhovnikov v Cerkvi na Slovenskem smo analizirali starostno strukturo škofijskih duhovnikov in ugotovili, da je bila leta 2000 njihova povprečna starost 55 let in 2 meseca.⁴

Graf 2: Starostna piramida škofijskih duhovnikov leta 2000

Leta 2000 je bilo največ škofijskih duhovnikov med 46. in 58. letom starosti (prim. Graf 2) - 1. januarja 2004 je bila obravnavana skupina duhovnikov stara že 50 do 62 let. Zanimalo nas je, zakaj je tako številčna, zato smo raziskali gibanje števila novomašnikov v Cerkvi na Slovenskem od druge svetovne vojne dalje (prim. Graf 3).

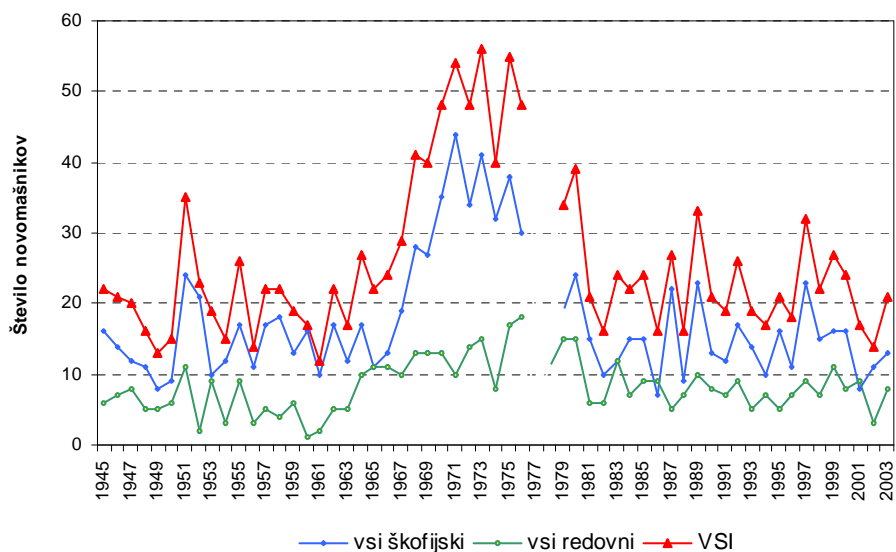
² Prim. *Sporočila slovenskih škofij* 3 (1983), 10.

³ V obdobju dvajsetih let (1983-2003) se je njihovo število zmanjšalo za 70, to je za 60% in je leta 2003 štel le še 53 duhovnikov – 26 začasno in 27 stalno živečih v tujini (prim. *Sporočila slovenskih škofij* 22 (2003), 27).

⁴ Podatki se nanašajo le na škofijske duhovnike in predvidevamo, da je podobna starostna struktura tudi pri redovnih duhovnikih.

c. Novomašniki

Graf 3: Novomašniki v Cerкви na Slovenskem od 1945 do 2003⁵

Po drugi svetovni vojni je bilo v Cerкви na Slovenskem vsako leto do leta 1967 povprečno 20 novih maš. V sedemdesetih letih je sledilo obdobje izjemno velikega števila novomašnikov, ko je bilo vsako leto povprečno 50 novih maš (izvzeto je le leto 1978, ko se je posvečenje preneslo s 5. na 6. letnik Teološke fakultete). Največ novomašnikov je bilo leta 1973, in to kar 56 (prim. Graf 3). "K vzrokom za porast zanimanja za duhovništvo lahko prištejemo tudi koncil, dogajanje okrog njega in sprostitev po dolgem obdobju hude represije na družbenem področju."⁶ Število novomašnikov je nato padlo in se v zadnjih dvajsetih letih bolj ali manj ustalilo pri povprečju 22 novomašnikov - od tega 7 v ljubljanski nadškofiji, 5 v mariborski, 2 v koprski škofiji, 8 pa iz redovniških vrst. Vsak tretji novomašnik (36%) je bil torej iz redovne skupnosti.

V zadnjih dvajsetih letih (1983-2003) se je dvignila povprečna starost novomašnikov v Cerкви na Slovenskem, in sicer za dobri dve leti – leta 1983 so bili novomašniki v povprečju stari 26,7 let, leta 2003 pa že 28,9 let.⁷ Redovni novomašniki so bili v proučevanem obdobju od škofijskih v povprečju starejši za dve leti,⁸ kar je zaradi noviciata tudi pričakovano.

d. Pogled v prihodnost

Številke ne povedo vsega, pomagajo pa nam, da zaslutimo breme obstoječega stanja in z zaupanjem v Božjo dobroto gremo naprej in velikodušno delamo za nove duhovniške in redovniške poklice.⁹

Če bo letno število novomašnikov ostal na ravni zadnjih enaindvajsetih let, to je povprečno 22 novomašnikov na leto, potem bo v Cerкви na Slovenskem nastopilo bolj "sušno" obdobje čez približno petnajst let. V tem času se bo število duhovnikov iz leta v leto naglo krčilo, kar bo trajalo kakšno desetletje. To obdobje bo zahtevalo spremembe po župnijah – kar nekaj župnij, ki so v upravi škofijskih duhovnikov, bo ostalo brez duhovnika.

V prihodnjih petnajstih letih bi morale priti v Cerкви na Slovenskem do porasta števila novomašnikov, podobno kot je bil v sedemdesetih letih preteklega stoletja, sicer bo čez dve desetletji približno četrtno manj aktivnih škofijskih duhovnikov.

⁵ Število novomašnikov od leta 1945 do 1983 je izračunano posredno na podlagi seznama duhovnikov, ki so živeli leta 1978 in 1985. V vmesnem obdobju (od nove maše do leta 1978 oziroma 1983) je lahko kdo izmed posvečenih duhovnikov umrl ali zapustil duhovniški poklic – obstaja torej možnost, da je bilo novomašnikov posamezno leto več – manj zagotovo ne.

⁶ P. Kvaternik, *Brez časti, svobode in moči. Vpliv komunizma na pastoralno delovanje Cerkve v ljubljanski nadškofiji (1945-2000)*, Družina, Ljubljana 2003, 147-149.

⁷ Medtem ko je bila še pred leti starostna struktura novomašnikov dokaj homogena, je starostna lestvica novomašnikov leta 2003 bolj raznolika. Leta 1983 je bilo 80% novomašnikov mlajših od 28 let, leta 2003 pa le še polovica (52%).

⁸ Povprečna starost redovnih novomašnikov je bila 29,4 let, škofijskih pa 27,4 let.

⁹ Prim. S. Slatinek, *Delo za duhovne poklice*, v: *Pastoralni pogovori 21* (2002/6), 151.

Tabela 1: Število duhovnikov v Cerkvi na Slovenskem od 1983 do 2003

Leto	Število škofijskih duhovnikov po škofijah				Število redovnih duhovnikov po škofijah				Skupno štev. duhovnikov			SKUPAJ
	škofijski LJ	škofijski MB	škofijski KP	vsi škofijski	redovni LJ	redovni MB	redovni KP	vsi redovni	LJ škofija	MB škofija	KP škofija	Slovenija
1983	488	354	186	1028	160	85	22	267	648	439	208	1295
1984	480	353	185	1018	165	89	21	275	645	442	206	1293
1985	477	352	184	1013	164	86	24	274	641	438	208	1287
1986	470	349	184	1003	161	83	24	268	631	432	208	1271
1987	468	343	182	993	167	93	23	283	635	436	205	1276
1988	464	349	183	996	165	91	24	280	629	440	207	1276
1989	458	345	183	986	165	82	24	271	623	427	207	1257
1990	454	348	183	985	169	83	23	275	623	431	206	1260
1991	452	341	184	977	169	82	25	276	621	423	209	1253
1992	446	341	183	970	163	85	24	272	609	426	207	1242
1993	446	339	182	967	162	80	27	269	608	419	209	1236
1994	445	334	182	961	163	80	22	265	608	414	204	1226
1995	446	332	178	956	158	79	20	257	604	411	198	1213
1996	445	329	180	954	171	81	26	278	616	410	206	1232
1997	447	319	177	943	178	84	24	286	625	403	201	1229
1998	446	329	171	946	182	83	24	289	628	412	195	1235
1999	441	329	175	945	181	74	26	281	622	403	201	1226
2000	437	332	171	940	174	83	25	282	611	415	196	1222
2001	424	332	169	925	173	84	29	286	597	416	198	1211
2002	424	327	163	914	175	79	32	286	599	406	195	1200
2003	422	327	163	912	164	74	31	269	586	401	194	1181